# מהדורה למורה – מפתח תשובות

**מטרות הדף:**

- לדעת להבחין בין ריב לוויכוח מכבד ולהכיר את כללי הזירה
- לבנות טיעון שלם הכולל טענה, נימוק, ראיה, דוגמה ומענה לטענת נגד
- לרכוש מילים וביטויים להקשבה פעילה ולוויכוח מכבד, גם כשקשה
- להכיר תפקידים שונים בזירת דיבייט ולדעת לשפוט טיעון לפי מחוון פשוט

גרסה רגילה – כל הפריטים.

## חלק א' – פרק 1 • מה זה דיבייט – זוכרים ומזהים

1. נכון – כך מסביר האתר את ההבדל בין ריב לוויכוח
2. נכון – זהו אחד משלושת הכללים של הזירה
3. לא נכון – הכלל הוא ההפך: מתווכחים על רעיונות, לא על אנשים
4. נכון – זהו הכלל השני מתוך שלושת כללי הזירה

## חלק ב' – פרק 1 • מה זה דיבייט – מבינים ומיישמים

1. ב – בריב מנסים לנצח את האדם, בוויכוח מחפשים את הרעיון הטוב
2. ב – שלושה
3. א – צריך לבטל ציונים בחטיבת הביניים ולתת משוב במילים
4. ב – להתווכח על האדם ולא על הרעיון

## חלק ג' – פרק 1 • מה זה דיבייט – חושבים לעומק

1 – ה (לא על אנשים)
2 – ד (ומשקפים לפני שעונים)
3 – א (זה סימן לחשיבה)
4 – ב (מנסים לנצח את האדם)
5 – ג (מחפשים את הרעיון הכי טוב)

## חלק ד' – פרק 1 • מה זה דיבייט – כותבים ומנמקים

1. יש לתאר מצב קצר ולהציע הקשבה, דיבור על הרעיון במקום על האדם, ופתיחות לשנות דעה
2. תשובה חופשית המתייחסת לנושא אמיתי מבנק הנושאים, למשל ציונים מול משוב מילולי

## חלק ה' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – שלבי הטיעון

1 – ו (מה העמדה שלי בנושא)
2 – א (למה אני חושב/ת כך)
3 – ד (נתון, מחקר או מקור שמחזק את הנימוק)
4 – ה (מקרה מהחיים שממחיש את הנימוק)
5 – ב (תשובה לטענה שיגיד הצד השני)
6 – ג (משפט סיום חזק שחוזר על העמדה)

## חלק ו' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – מה תפקיד המשפט?

1. א – טענה
2. ב – נימוק
3. ג – דוגמה
4. ד – מענה לטענה נגדית

## חלק ז' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – כותבים טיעון שלם

1. משפט עמדה ברור בעד או נגד, עם אחד מהפתיחים
2. סיבה הגיונית שמסבירה את הטענה, עם מילת סיבה
3. מקרה מוחשי שמתאים לנימוק
4. טענה של הצד השני ואז תשובה הגיונית אליה

## חלק ח' – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – הכרת המושגים

1. א – הסיבה לטענה
2. ב – נתון, מחקר או דברי מומחה שמחזקים את הנימוק
3. ג – לענות לטענת הנגד של הצד השני
4. ג – סיכום

## חלק ט' – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – זיהוי משפטים

1. נכון – המילה 'לדעתי' פותחת הבעת עמדה אישית
2. לא נכון – דוגמה היא מקרה מוחשי מהחיים, ואילו נתון או סקר הם ראיה

## חלק י' – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – מילות קישור

1 – ה (משום ש)
2 – ג (לכן)
3 – ד (אולם)
4 – א (אף על פי ש)
5 – ב (בנוסף)

### חלק י״א – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – השלמת מושגים

- 1. ראיה
- 2. ויתור
- 3. תוצאה

### חלק י״ב – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – מושגי יסוד

- 1. א – עצור
- 2. ג – 6

### חלק י״ג – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – עוד שאלות קלות

- 1. נכון – שלבי הכלי הם עצור, שרירים, נשימה, דיבור עצמי מרגיע וקדימה.
- 2. נכון – אלו שלוש הדרכים שמוזכרות באתר להקשבה פעילה.
- 3. לא נכון – בכלי עש״ן ד״ק עוצרים שנייה לפני שעונים.

### חלק י״ד – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – השלמה

- 1. קדימה
- 2. שיקוף

### חלק ט״ו – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – התאמה

- 1 – ד (לשתות מים ולשבת זקוף)
- 2 – א (לרשום את טענת הצד השני ולחפש בה נקודה נכונה)
- 3 – ה (לתת שם לרגש, למשל ‘אני מתוסכל/ת’)
- 4 – ג (להיעזר בקבוצה ולהתייעץ)
- 5 – ב (לדמיין איך הייתי רוצה שיענו לי)

### חלק ט״ז – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מכירים תפקידים

- 1. א – נואם/ת פתיחה
- 2. ב – בונה טיעונים
- 3. ג – שופט/ת

### חלק י״ז – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מזהים נכון

- 1. נכון – כתוב במפורש: מקשיב/ה לצד השני ועונה לטענות שלו
- 2. לא נכון – שומר/ת הזמן מפעיל/ה את הטיימר; השופט/ת מעריך/ה לפי המחוון

### חלק י״ח – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מתאימים תפקיד לתיאור

- 1 – ג (סוגר/ת את הדיון: מה אמרנו ולמה צדקנו)
- 2 – ה (שואל/ת שאלה אחת לכל צד בסוף הדיון)
- 3 – ד (מתעד/ת את הטענות הטובות משני הצדדים)
- 4 – ב (שם/ה לב לטענות שצריך לבדוק מאיפה המידע)
- 5 – א (מעריך/ה לפי המחוון: בהירות, ראיות, כבוד והפרכה)

### חלק י״ט – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – המחוון במילים שלי

- 1. בהירות
- 2. ראיות וביסוס

### חלק כ׳ – פרק 6 • פורמטים ונושאים לדיון – מכירים את הפורמטים

- 1. ג – ארבעה
- 2. ב – 10 דקות

### כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה כוללת שלושה משפטים נפרדים ומתאימים לתפקיד שלהם (טענה/נימוק/דוגמה), עם מילת קישור מתאימה כמו 'כי' או 'לדוגמה'
- נעשה שימוש בביטויים מכבדים כמו 'אני רואה את זה אחרת' או 'יש בזה היגיון, אבל' ולא בביטויים פוגעניים
- ההסבר מבחין בין התמקדות באדם (ריב) להתמקדות ברעיון (ויכוח), עם דוגמה רלוונטית מחיי בית הספר

### טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את החוברת לשלושה מפגשים: יסודות וכללים, בניית טיעון וכתיבה, ולבסוף חוסן ותפקידים
- לתלמידים שמתקשים אפשר לתת פתיחי משפט מוכנים (כמו 'לדעתי...', 'משום ש...') ולבקש להשלים רק סוף המשפט
- לתלמידים מתקדמים אפשר לבקש לכתוב טיעון מלא על נושא מבנק הנושאים כולל מענה לטענת נגד, בלי עזרה מפתיחי משפט
- כדאי לשלב תרגול בעל פה בזוגות לפני הכתיבה, כדי שהתלמידים יתרגלו את הביטויים המכבדים לפני שהם כותבים אותם

# חוברת תרגול – זירת הדיבייט: מתווכחים בכבוד

זירת הדיבייט – מתווכחים בכבוד

חט״ב · רגיל

**תוכן החוברת**


1. פרק 1 – מה זה דיבייט
2. פרק 2 – בונים טיעון חזק
3. פרק 3 – מדיבור לכתיבה טיעונית
4. פרק 4 – חוסן בוויכוח והקשבה פעילה
5. פרק 5 – תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה
6. פרק 6 – פורמטים ונושאים לדיון


שם: _____ כיתה: _____


יצרה: רוית ראש בן ישי

# חוברת תרגול – זירת הדיבייט: מתווכחים בכבוד

חוברת התלמיד/ה רגיל

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזו תתרגלו שלב אחר שלב איך בונים טיעון, איך מקשיבים בכבוד ואיך מתמודדים עם ויכוח שמתחמם.
עבדו בסדר הפרקים, ונסו להיעזר במילים ובדוגמאות שמופיעות בכל פרק.

## 1 חלק א' – פרק 1 • מה זה דיבייט – זוכרים ומזהים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | בריב מנסים לנצח את האדם, ובוויכוח מחפשים את הרעיון הכי טוב | ☐ | ☐ |
| 2 | מותר לשנות דעה באמצע ויכוח, וזה נחשב סימן לחשיבה טובה | ☐ | ☐ |
| 3 | בזירת הדיבייט מתווכחים על האנשים ולא על הרעיונות שלהם | ☐ | ☐ |
| 4 | אחד מכללי הזירה הוא להקשיב עד הסוף ולשקף לפני שעונים | ☐ | ☐ |

## 2 חלק ב' – פרק 1 • מה זה דיבייט – מבינים ומיישמים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה ההבדל העיקרי בין ריב לוויכוח לפי הזירה?

(א) בריב צועקים ובוויכוח שרים (ב) בריב מנסים לנצח את האדם, בוויכוח מחפשים את הרעיון הטוב
(ג) אין הבדל ביניהם (ד) ריב קצר וויכוח ארוך תמיד

**2.** כמה כללים יש בזירת הדיבייט?

(א) שניים (ב) שלושה (ג) ארבעה (ד) חמישה

**3.** איזה נושא מופיע בבנק הנושאים של חט"ב בתחום בית הספר?

(א) צריך לבטל ציונים בחטיבת הביניים ולתת משוב במילים (ב) צריך להאריך את החופש הגדול בחודש
(ג) אסור ללמוד מתמטיקה בבית הספר (ד) כל התלמידים צריכים ללבוש אותו בגד

**4.** לפי כללי הזירה, מה אסור לעשות בוויכוח מכבד?

(א) להקשיב לצד השני (ב) להתווכח על האדם ולא על הרעיון (ג) לשנות דעה (ד) לנמק את העמדה

## 3 חלק ג' – פרק 1 • מה זה דיבייט – חושבים לעומק

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** מתווכחים על רעיונות | ___ | **א.** זה סימן לחשיבה |
| **2.** מקשיבים עד הסוף | ___ | **ב.** מנסים לנצח את האדם |
| **3.** מותר לשנות דעה | ___ | **ג.** מחפשים את הרעיון הכי טוב |
| **4.** ריב | ___ | **ד.** ומשקפים לפני שעונים |

| | | |
|---|---|---|
| **5.** ויכוח | ___ | **ה.** לא על אנשים |

## 4 חלק ד' – פרק 1 • מה זה דיבייט – כותבים ומנמקים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** תארו בקצרה מצב שהיה בו ריב, והסבירו איך אפשר להפוך אותו לוויכוח מכבד לפי כללי הזירה

**2.** בחרו נושא אחד מבנק הנושאים של חט"ב בתחום בית הספר, וכתבו משפט המסביר למה מעניין להתווכח עליו

## 5 חלק ה' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – שלבי הטיעון

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** טענה | ___ | **א.** למה אני חושב/ת כך |
| **2.** נימוק | ___ | **ב.** תשובה לטענה שיגיד הצד השני |
| **3.** ראיה | ___ | **ג.** משפט סיום חזק שחוזר על העמדה |
| **4.** דוגמה | ___ | **ד.** נתון, מחקר או מקור שמחזק את הנימוק |
| **5.** מענה לטענה נגדית | ___ | **ה.** מקרה מהחיים שממחיש את הנימוק |
| **6.** סיכום | ___ | **ו.** מה העמדה שלי בנושא |

## 6 חלק ו' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – מה תפקיד המשפט?

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** "לדעתי, צריך לבטל ציונים בחטיבת הביניים" – איזה שלב זה?

(א) טענה (ב) נימוק (ג) דוגמה (ד) סיכום

**2.** "משום שמשוב במילים עוזר להבין מה לשפר" – איזה שלב זה?

(א) טענה (ב) נימוק (ג) ראיה (ד) מענה לטענה נגדית

**3.** "לדוגמה, תלמיד שקיבל משוב מפורט שיפר את הכתיבה שלו" – איזה שלב זה?

(א) נימוק (ב) ראיה (ג) דוגמה (ד) סיכום

**4.** "יש הטוענים שציונים מכינים לבגרויות, אולם אפשר להתכונן גם בלי ציונים" – איזה שלב זה?

(א) דוגמה (ב) ראיה (ג) סיכום (ד) מענה לטענה נגדית

## 7 חלק ז' – פרק 2 • בונים טיעון חזק – כותבים טיעון שלם

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** הנושא: צריך לאסור טלפונים ניידים לאורך כל יום הלימודים. כתבו טענה, והשתמשו באחד הפתיחים: לדעתי... / אני סבור/ה ש...

**2.** כתבו נימוק לטענה שלכם, בעזרת מילת סיבה: משום ש / מאחר ש

**3.** כתבו דוגמה מהחיים שממחישה את הנימוק, בעזרת הפתיח: לדוגמה... / כך למשל...

**4.** כתבו טענת נגד אפשרית ומענה לה, בעזרת הפתיח: יש הטוענים ש..., אולם...

## 8 חלק ח' – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – הכרת המושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה תפקידו של הנימוק בטיעון?

א) הסיבה לטענה ב) הדוגמה המוחשית ג) תשובה לטענת נגד ד) חזרה על העמדה

**2.** מהי ראיה (ביסוס) בטיעון?

א) מקרה מוחשי שממחיש את הנימוק ב) נתון, מחקר או דברי מומחה שמחזקים את הנימוק

ג) משפט שמסכם את העמדה ד) הצגת דעת הצד השני

**3.** מה תפקיד ה'הפרכה' בטיעון?

א) להציג עמדה חדשה ב) לחזור על הטענה המקורית ג) לענות לטענת הנגד של הצד השני

ד) להביא דוגמה נוספת

**4.** באיזה חלק בטיעון חוזרים על העמדה בלי להוסיף טענה חדשה?

א) נימוק ב) ראיה ג) סיכום ד) טענת נגד

## 9 חלק ט' – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – זיהוי משפטים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | משפט שמתחיל במילה 'לדעתי' הוא בדרך כלל טענה או עמדה. | ☐ | ☐ |
| 2 | דוגמה בטיעון היא תמיד נתון מספרי או תוצאת סקר. | ☐ | ☐ |

## 10 חלק י׳ – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – מילות קישור

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** סיבה | ___ | **א.** אף על פי ש |
| **2.** תוצאה | ___ | **ב.** בנוסף |
| **3.** ניגוד | ___ | **ג.** לכן |
| **4.** ויתור והסתייגות | ___ | **ד.** אולם |
| **5.** הוספה | ___ | **ה.** משום ש |

## 11 חלק י״א – פרק 3 • מדיבור לכתיבה טיעונית – השלמת מושגים

השלימו את המילה החסרה.

**1.** משפט שמביא נתון, מחקר או דברי מומחה כדי לחזק את הנימוק נקרא _____ .

**2.** מילת הקישור 'למרות ש' מבטאת יחס של _____ .

**3.** משפט שפותח במילה 'לכן' מבטא יחס של _____ .

## 12 חלק י״ב – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה הפירוש של האות הראשונה בכלי עש״ן ד״ק?

(א) עצור (ב) עניין (ג) עצב (ד) עונה

**2.** כמה ערוצים יש בכלי גש״ר מאח״ד?

(א) 4 (ב) 5 (ג) 6 (ד) 7

## 13 חלק י״ג – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – עוד שאלות קלות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | דיבור עצמי מרגיע הוא אחד משלבי כלי עש״ן ד״ק. | ☐ | ☐ |
| 2 | הקשבה פעילה כוללת שלוש טכניקות: שיקוף, שאלה וסיכום. | ☐ | ☐ |
| 3 | כשהוויכוח מתחמם, הכלל הוא לענות מיד בלי לעצור. | ☐ | ☐ |

## 14 חלק י״ד – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – השלמה

השלימו את המילה החסרה.

**1.** בכלי עש״ן ד״ק, השלב האחרון שבו חוזרים לדיון נקרא _____ .

**2.** בטכניקת _____ חוזרים במילים שלנו על מה שהצד השני אמר.

## 15 חלק ט"ו – פרק 4 • חוסן בוויכוח והקשבה פעילה – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** גוף | ____ | **א.** לרשום את טענת הצד השני ולחפש בה נקודה נכונה |
| **2.** שכל | ____ | **ב.** לדמיין איך הייתי רוצה שיענו לי |
| **3.** רגש | ____ | **ג.** להיעזר בקבוצה ולהתייעץ |
| **4.** חברה | ____ | **ד.** לשתות מים ולשבת זקוף |
| **5.** דמיון | ____ | **ה.** לתת שם לרגש, למשל 'אני מתוסכל/ת' |

## 16 חלק ט"ז – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מכירים תפקידים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מי בזירה מציג/ה את העמדה של הקבוצה בבהירות ובביטחון בתחילת הדיון?

א) נואם/ת פתיחה  ב) בונה טיעונים  ג) מפריכ/ה  ד) שופט/ת

**2.** מי אחראי/ת על הנימוקים, הראיות והדוגמאות של הקבוצה?

א) שומר/ת זמן  ב) בונה טיעונים  ג) מסכם/ת  ד) כתב/ת

**3.** מי מעריכ/ה את הקבוצות לפי המחוון: בהירות, ראיות, כבוד והפרכה?

א) מראיינ/ת  ב) בודק/ת עובדות  ג) שופט/ת  ד) שומר/ת כבוד

## 17 חלק י"ז – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מזהים נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | תפקיד המפריכ/ה הוא להקשיב לצד השני ולענות לטענות שלו | ☐ | ☐ |
| 2 | תפקיד שומר/ת הזמן הוא לשפוט את הקבוצות לפי המחוון | ☐ | ☐ |

## 18 חלק י"ח – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – מתאימים תפקיד לתיאור

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** מסכם/ת | ____ | **א.** מעריכ/ה לפי המחוון: בהירות, ראיות, כבוד והפרכה |
| **2.** מראיינ/ת | ____ | **ב.** שם/ה לב לטענות שצריך לבדוק מאיפה המידע |
| **3.** כתב/ת | ____ | **ג.** סוגר/ת את הדיון: מה אמרנו ולמה צדקנו |
| **4.** בודק/ת עובדות | ____ | **ד.** מתעד/ת את הטענות הטובות משני הצדדים |

| | | |
|---|---|---|
| **5.** שופט/ת | ___ | **ה.** שואל/ת שאלה אחת לכל צד בסוף הדיון |

## 19 חלק י"ט – פרק 5 • תפקידים, שיפוט והצבעה בזירה – המחוון במילים שלי

השלימו את המילה החסרה.

**1.** אחד מארבעת קריטריוני המחוון בודק אם העמדה מוצגת בבירור וקל לעקוב אחריה – זהו קריטריון ה _____

**2.** הקריטריון שבודק אם הטענות נתמכות בנימוקים, דוגמאות ומידע נקרא _____

## 20 חלק כ' – פרק 6 • פורמטים ונושאים לדיון – מכירים את הפורמטים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** בפורמט 'ארבע פינות' כמה שלטים תולים בכיתה?

א) שניים ב) שלושה ג) ארבעה ד) חמישה

**2.** כמה זמן אורך פורמט 'דיבייט בזוגות' לפי הזירה?

א) 5 דקות ב) 10 דקות ג) 20 דקות ד) 30 דקות

### כרטיס יציאה

תן/י דוגמה למשפט טענה, למשפט נימוק ולמשפט דוגמה על נושא מבנק הנושאים

כתוב/כתבי שתי דרכים לענות בכבוד למישהו שחושב אחרת ממך

הסבר/י מה ההבדל בין ריב לוויכוח, ותן/י דוגמה אחת משלך

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀